JAMHURI YA MUUNGO WA TANZANIA

BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

650 **HAIBA NA MICHEZO**

Muda: Saa 3. **MAJIBU** **Year: 2024**

Maelekezo

1. Karatasi hii ina Sehemu **A** na **B** zenye jumla ya maswali **kumi na manne (14).**
2. Jibu maswali **yote** kutoka Sehemu **A** na maswali **manne (4)** kutoka Sehemu **B**.
3. Sehemu **A** ina alama **arobaini (40)** na Sehemu **B** ina alama sitini **(60).**
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
5. Andika **Namba yako ya Mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org
TETEA

Find this and other free resources at: https://maktaba.tetea.org
Prepared by Maria Marco for TETEA

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali **yote** katika sehemu hii.

1. Eleza kwa ufupi mambo ya msingi manne anayopaswa kukumbuka mwalimu anapotumia muhtasari wa somo la Haiba na Michezo katika ufundishaji.

Mwalimu anapaswa kukumbuka **malengo mahsusi ya somo** yaliyopo kwenye muhtasari ili kuhakikisha kila kipindi kinafikia lengo lake.

Ni muhimu pia akazingatia **mada na maudhui yaliyopangwa kufundishwa kwa kipindi husika**, kwa kufuata mpangilio wa muhtasari.

Mwalimu akumbuke **mbinu na njia bora za kufundishia** zilizopendekezwa kwenye muhtasari, ambazo zinaendana na mazingira ya shule.

Azingatie **aina na namna ya upimaji wa maendeleo ya wanafunzi** kama ilivyoainishwa kwenye muhtasari ili kuthibitisha ufanisi wa ufundishaji.

2. Fafanua kwa kifupi faida nne ambazo shule inazipata kutokana na upimaji wa maendeleo ya mwanafunzi katika somo la Haiba na Michezo.

Shule hupata nafasi ya **kutambua maendeleo ya kitaaluma na kimwili ya mwanafunzi**, hivyo kusaidia kupanga mbinu bora za kuendeleza uwezo huo.

Upimaji husaidia shule **kugundua wanafunzi wenye vipaji vya michezo**, hivyo kuwaandaa kushiriki mashindano ya shule na kitaifa.

Huwezesha shule **kuchambua changamoto zinazowakabili wanafunzi** katika somo la Haiba na Michezo na kuzitafutia ufumbuzi.

Shule pia hunufaika kwa kuwa na **rekodi za maendeleo ya kila mwanafunzi**, jambo linalosaidia kwenye upangaji wa shughuli za michezo na malezi.

3. Eleza kwa kifupi manufaa manne atakayopata mwalimu kwa kuandaa Azimio la Kazi.

Azimio la Kazi humsaidia mwalimu **kupanga ratiba na mpangilio mzuri wa mada** zitakazofundishwa kwa mwaka mzima.

Humwezesha mwalimu **kutambua zana na vifaa vinavyohitajika kabla ya kufundisha**, hivyo kurahisisha maandalizi.

Azimio la Kazi humsaidia **kupima utekelezaji wa kazi zake kwa kulinganisha na mpango aliojiwekea**.

Linamwezesha mwalimu **kujitathmini na kufanya marekebisho pale inapohitajika** ili kuboresha ufundishaji wake.

4. Ainisha tofauti mbili kati ya stadi binafsi na stadi za timu katika michezo.

Stadi binafsi ni zile **anazofanya mchezaji mmoja kwa uwezo wake mwenyewe**, kama kupiga penalti au kurusha mpira wa kikapu.

Stadi za timu ni zile **zinazohusisha ushirikiano wa wachezaji zaidi ya mmoja**, kama pasi za mpira, kushambulia pamoja au kujilinda.

5. Eleza kwa kifupi madhara manne ya kufundisha bila kuzingatia Andalio la Somo.

Mwalimu anaweza **kupoteza mwelekeo wa mada na malengo ya kipindi**, hivyo kushindwa kufundisha ipasavyo.

Inasababisha **kushindwa kupanga muda wa kila shughuli darasani**, hali inayoweza kufanya somo lisikamilike.

Bila Andalio la Somo, mwalimu **anashindwa kuandaa vifaa na zana muhimu**, hivyo kufanya somo liwe gumu kwa wanafunzi kuelewa.

Kuna hatari ya **kusahau au kuacha mambo muhimu ya mada**, jambo linalopunguza ubora wa somo.

6. Bainisha faida nne za kutunza zana za kufundishia na kujifunzia.

Hupunguza **gharama ya kununua zana mpya mara kwa mara**, kwa kuwa zilizopo zitadumu kwa muda mrefu.

Huwezesha **upatikanaji wa zana kwa haraka wakati wowote zinapohitajika** kwenye ufundishaji.

Huchochea **matumizi endelevu ya zana hizo na ubunifu wa walimu na wanafunzi katika masomo**.

Hudumisha **usalama wa wanafunzi kwa kuzuia zana zisizofaa au zilizoharibika kutumika darasani**.

7. Tumia hoja nne kuainisha umuhimu wa Kiongozi cha Mwalimu.

Kiongozi cha Mwalimu hutoa **mwongozo wa kina wa jinsi ya kufundisha kila mada**, hivyo kumsaidia mwalimu kufanikisha somo.

Huonyesha **mbinu na njia zinazofaa kufundishia na kujifunzia**, kulingana na mazingira na rasilimali zilizopo.

Humpa mwalimu **mifano na shughuli shirikishi za kutumia katika darasa**, zinazosaidia wanafunzi kuelewa vizuri.

Huongeza **uhakika na kujiamini kwa mwalimu**, kwa kuwa anakuwa na muongozo thabiti wa kufuata.

8. Tumia hoja nne kueleza kwa ufupi umuhimu wa kuwapa wanafunzi majaribio na mazoezi katika mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji.

Husaidia **kupima kiwango cha uelewa wa mwanafunzi** kuhusu somo walilofundishwa.

Huongeza **ujuzi wa vitendo kwa wanafunzi**, hasa katika masomo ya michezo na kazi za mikono.

Huchochea **wanafunzi kujifunza kwa bidii zaidi** kwa sababu wanajua watajaribiwa.

Huwawezesha walimu **kutambua maeneo yenye changamoto kwa wanafunzi na kufanya marekebisho**.

9. Chambua kwa ufupi mambo manne ya kiusalama yanayopaswa kuzingatiwa kabla ya kuanza kwa mchezo wa soka.

Kuhakikisha **uwanja uko salama, hauna vitu vyenye ncha kali wala mashimo**.

Wachezaji wavae **vifaa vinavyostahili kama jezi, viatu na kinga za miguu**.

Kuwepo kwa **msaidizi wa huduma ya kwanza au vifaa vya huduma ya dharura** karibu na uwanja.

Mwalimu au mwamuzi ahakikishe **wachezaji wote wamefanya mazoezi ya viungo kabla ya mchezo kuanza**.

10. Eleza kwa kifupi manufaa manne ya ujazaji wa shajara ya somo katika ufundishaji wa somo la Haiba na Michezo.

Husaidia mwalimu **kurekodi kazi alizotekeleza na maendeleo ya kila kipindi**.

Huwezesha **mwalimu kujitathmini kama ametimiza malengo ya somo kwa kipindi husika**.

Ni kumbukumbu muhimu ya **mafanikio na changamoto zilizojitokeza wakati wa ufundishaji**.

Huwezesha **mwalimu kupanga vizuri masomo ya vipindi vijavyo** kwa kuzingatia taarifa alizorekodi.

SEHEMU B (Alama 40)

Jibu maswali **yote** katika sehemu hii.

11. Eleza stadi tano ambazo mwalimu wa somo la Haiba na Michezo anatakiwa kuwa nazo katika kubuni, kufaragua na kutengeneza zana za kufundishia na kujifunzia.

Mwalimu anatakiwa kuwa na **stadi ya ubunifu**, ili aweze kubuni zana mbalimbali kwa kutumia vifaa vinavyopatikana katika mazingira yake.

Anapaswa kuwa na **stadi ya kuchora na kupanga michoro**, kwa sababu baadhi ya zana huhitaji michoro na ramani kabla ya kutengeneza.

Mwalimu awe na **stadi ya kutumia vifaa vya kazi kama makasi, msumeno, nyundo na vifaa vya kubandika au kuchomelea**.

Ni muhimu awe na **stadi ya kupanga hatua za kutengeneza zana kwa usahihi**, kwa kufuata mpangilio wa kazi kutoka mwanzo hadi mwisho.

Awe na **stadi ya kutathmini na kuboresha zana baada ya kutengeneza**, ili kuhakikisha kuwa zana hizo zinafaa na zinafanya kazi ipasavyo katika ufundishaji.

12. Fafanua changamoto tano anazoweza kukutana nazo mwalimu ambaye hatatumia kitabu cha kiada katika maandalizi ya ufundishaji wa somo lake.

Mwalimu huyo anaweza **kukosa mpangilio sahihi wa mada na maudhui**, hivyo kuhatarisha kufundisha mambo yasiyo sahihi au nje ya muhtasari.

Anaweza **kupoteza muda mwingi kutafuta taarifa mbadala kutoka kwenye vyanzo visivyo rasmi**, ambavyo havina uhakika wa usahihi.

Atakabiliwa na **changamoto ya kukosa mifano sahihi ya maswali na majaribio** ya kufanyia wanafunzi baada ya somo.

Huenda akakosa **mwongozo wa mbinu bora za kufundishia na njia sahihi za kutumia katika kila mada**, hivyo kufanya ufundishaji uwe wa kubahatisha.

Kukosekana kwa kitabu cha kiada humfanya mwalimu **ashindwe kupata rejea ya haraka anapohitaji kujiridhisha na taarifa fulani**.

13. Eleza mambo matano yanayopaswa kuzingatiwa wakati wa kuchezesha mchezo wa mpira wa kikapu.

Kwanza, hakikisha **uwanja wa kuchezea uko salama**, hauna vitu vyenye ncha kali, mashimo au vitu vingine vinavyoweza kusababisha ajali.

Pili, **wachezaji wote wawe wamevaa mavazi sahihi ya michezo**, ikiwemo viatu vinavyofaa kwa mchezo wa kikapu.

Tatu, **wachezaji wote wafanye mazoezi ya viungo kabla ya kuanza mchezo**, ili kuandaa misuli yao kwa shughuli ya kimwili.

Nne, **wafafanuliwe kanuni na sheria za mchezo kabla ya kuanza**, ili kuzuia migogoro na majeraha wakati wa mchezo.

Tano, **uwepo wa vifaa vya huduma ya kwanza na mtu mwenye ujuzi wa kutoa huduma ya dharura** karibu na uwanja wakati wote wa mchezo.

14. Chambua misingi mitano ya kuzingatia katika ufundishaji wa somo la Haiba na Michezo.

Msingi wa kwanza ni **usalama wa wanafunzi**, kuhakikisha mazingira na vifaa vya michezo havihatarishi afya wala usalama wao.

Msingi wa pili ni **ushiriki wa wanafunzi wote**, kwa kuwahusisha bila kubagua jinsia, uwezo wa kimwili au hali ya kiafya.

Msingi wa tatu ni **kuwajengea wanafunzi nidhamu ya mchezo**, kwa kuwafundisha kuheshimu kanuni, wachezaji wenzao na waamuzi.

Msingi wa nne ni **kuzingatia hatua za maendeleo ya umri na uwezo wa wanafunzi**, kwa kuhakikisha michezo na mazoezi yanalingana na uwezo wao.

Msingi wa tano ni **kuweka malengo ya kila kipindi cha somo**, na kuhakikisha wanafunzi wanayafikia malengo hayo kabla ya kutoka uwanjani au ukumbini.